

Slovenski dom

Stev. 15

V Ljubljani, petek 19. januarja 1940

Leto V

Napovedi o vojno-gospodarski zvezi med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo

Sklenitev take zveze bi nedvomno razširila sedanjo vojno še na Sovjetsko Rusijo

Budimpešta, 19. januarja. m. Obveščeni madžarski krogi zatrjujejo, da je Nemčija poslala v Moskvo večje zastopstvo, ki se s sovjetsko vlado pogaja za sklenitev nove trgovinske pogodbe med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo. Po tem sporazumu bi obe državi ustanovili gospodarsko zvezo. Ta bi v celoti izvedla sodelovanje med obema državama glede preskrbe s surovinami. Rusko gospodarstvo in preskrbo Nemčije bi organizirali nemški strokovnjaki po navodilih maršala Goeringa.

Če se to vesti resnične, potem pomeni nova zveza med Nemčijo in Sovjeti začetek popolnega vojnega sodelovanja med obema državama. S tem bodo potrjene tudi napovedi, ki pravijo, da je treba še to spomlad računati z vojno med Anglijo in Francijo in Turčijo ter med Sovjetsko Rusijo. Razširitev vojne na to zadnjo bi ustvarila drugo fronto proti Nemčiji: tisto kar so Nemci hoteli za vsako ceno preprečiti z uničenjem Poljske.

Anglija in Francija bi Sovjete ter z njimi Nemčijo prijeli z dveh strani: s severa čez Finsko, kamor bi pošiljali izdatno pomoč, na jugu pa iz Turčije in Iraka, s ciljem, da osvojita petrolejske vrelce na Kavkazu ter odrežeta Sovjetom in Nemčiji nafto, najvažnejši

počoj za moderno vojskovanje, za Nemčijo še posebno važen, ker je in bo skušala uspehe doseči zlasti s svojimi motoriziranimi enotami.

Vojna bi se potem takem spremenila v vojno za uničenje nemškega narodnega socializma in za uničenje sovjetskega komunizma. Rim, 19. jan. o. Italijanski tisk zadnje čase veliko razpravlja o možnosti za razširjenje sedanje vojne na Rusijo. Središče vojne proti Rusiji bi bila prednja in srednja Azija. Nemčija iz skrbi pred tem Sovjetom svetuje, naj se s Finsko čimprej poravnajo, ko je niso mogli hitro požreti, da bodo lahko svojo vojaško silo porabili za obrambo bogastev na Kavkazu. Nemčija bi hotela Anglijo in

Francijo prehiteti ter z rusko silo ograziti njuno moč v Aziji.

Rim, 19. jan. m. Kakor vse kaže, bo italijansko časopisje še bolj poostriilo ton svojega pisanja proti Sovjetski Rusiji. Sklepajo to iz zadnjega govora tajnika fašistične stranke Mussolija, ki je poudaril, da bo fašizem ohranil svoje nepomirljivo stališče proti boljševizmu. Italija podpira boj proti komunizmu tudi s tem, da pošilja orožje na Finsko, o čemer poroča časopis »Avvenire«. Ta list je v večerajši izdaji objavil oster napad na Stalina samega in na boljševizem. Povod za ta napad je dala ki-jerska radijska postaja, ki je Italijo imenovala »svetovnega sovražnika št. 1«.

Nov umik rdeče vojske pri Salli in pri Ladoškem jezeru

40.000 ruskih vojakov v pasti - 58 stopinj mraza v Helsinkiju

Helsinki, 19. januarja. o. Uradno poročilo finskega vrhovnega poveljstva pravi za večerajšnji dan:

Na Karelijski ožini nič novega. Na vzhodni meji so finski oddelki večeraj zavrnili vse sovražne napade, severovzhodno od jezera Ladog. Aitojokiju in Kuhnau. Finske patrle so uničile večino sovjetskih ogledalnikov. Na Laponskem so finski oddelki odbili sovražnika in pri Salli v nekaj dneh napredovali za 45 km. Pri Joutsajerviju se boji nadaljujejo. Na drugih delih bojišča precejšnje zatišje. Na morju nič posebnega. Sovražno letalstvo je večeraj bombardiralo Haango, Abo, Wilmanstrand in Bjoerko. V Wilmanstrandu sta bila pri tem dva mrtva in 4 ranjeni. Večeraj smo zbili 11 sovjetskih bombnikov.

Sovjetska vojska se je večeraj popoldne začela umikati pri Salli, kjer ji je grozil uničenje. Tej so Sovjeti s silnimi napadi svojih ojačenih skušali omogočiti umik, a se zdi, da se jim ne bo posrečilo. Umikati sta se začeli pa tudi dve sovjetski diviziji severno od Ladoškega jezera, ker so jima Finci uničili vse zveze z zaledjem in onemogočili preskrbo. Poveljnik sovjetske vojske general Stern je dal zapoved za umik, da si prihrani nov poraz, ki je bil zaradi silnega mraza več kakor gotov.

V Helsinkiju ni bilo dano večeraj nobeno znamenje za alarm. Zavladal je strašen mraz. Toplo-

mer v predmestju Nikaju je padel na 58 stopinj pod ničlo. To je najhujši mraz od leta 1878 sem.

Moskva, 19. januarja. AA. Havas: Sporočilo vrhovnega sovjetskega poveljstva se glasi: 18. januarja je bilo delo naših čet v glavnem v gibanju. Na nekaterih delih bojišča topniški ogenj. Na severu so letala izvedla ogledniške polete.

Rovaniemi, 19. jan. o. Obkoljevanje sovjetskih čet pri Salli napreduje tako kakor so Finci pričakovali. Vse se zdi, da bo jedro sovjetskih čet v tej pokrajini v kratkem popolnoma zajeto. Zadnje dni je tudi vreme zelo koristilo Fincem. Temperatura je padla na 40 stopinj pod ničlo. Finci napredujejo predvsem zato, ker se poslužujejo v prvi vrsti lahkega vojnega materiala. Finske čete so zasedle pot Kemijervi-Markei ter stalno vzemirajo sovjetske čete, ki poskušajo odpeljati svoje največje poljske topove. Finci z obeh strani stalno napadajo sovjetske čete. Računa se, da so sovjetske čete zbrane v trikotu severno in severovzhodno od Salla in da znaša njihovo število 40 tisoč. V hribih južno in severovzhodno od Salla je bilo več spopadov med finskimi patrolami in sovjetskimi oddelki. Pogosto je prišlo do boja na nož. Finski vojaki so našli v tej pokrajini 5 letal, ki so bila prisiljena spustiti se zaradi tega, ker se je kril prijel preveč ledu. Nekli finski vojak je s puško sestrelil eno od štirih sovjetskih letal, ki so izvedla napad na njegov oddelk.

Sodba tujine o obisku kneza namestnika v Zagrebu

Ženeva, 18. jan. AA. Švicarsko časopisje je posvetilo posebno pozornost obisku Nj. kr. Vis. kneza Pavla in kneginje Olge v Zagrebu. Vsi tukajšnji mednarodni krogi so bili pod globokim vtisom tega obiska, ki v tem trenutku pomeni velik dogodek. V vseh mednarodnih krogih so ta obisk pospremili z velikim zanimanjem. O tem so poudarili predvsem naslednje:

1. Jugoslavija je s tem obiskom pred vsem svetom dokazala, da je končnoveljavno rešila vprašanje svojega obstanka, t. j. hrvaško vprašanje, in da je na ta način odstranila pravčasno vse nevarnosti, ki so pretile, če se to vprašanje ne reši.
2. Jugoslavija se počuti zelo močna v svoji notranjosti. Njena notranja trdnost ima vpliv tudi na njen zunanji položaj, ki se je s tem obiskom znatno in značilno okreplil.
3. Jugoslavija predstavlja eno glavnih oporišč miru na Balkanu v jugovzhodni Evropi.
4. Hrvatje in hrvaški narod prihajajo na ta način v sklop konstruktivne politike, ki se danes izvaja na Balkanu in v Srednji Evropi za ohranitev miru in nevtralnosti.
5. Vsi mednarodni krogi so zainteresirani pri urejanju razmer na Balkanu in v Srednji Evropi ter v Nj. kr. Vis. knezu namestniku po-

zdravljajo enega najkonstruktivnejših delavcev za uresničenje takšne politike.

6. Tuji časnikarji in mednarodni krogi, kakor to poročajo iz dobro obveščenih virov v Rimu, Berlinu, Parizu, New Yorku, Budimpešti, Sofiji in povsod na Balkanu, pišejo, da je ta obisk glavno vprašanje, ki je zanimalo vse odgovorne kroge zadnje tri dni, kroge, ki stoje pod vplivom dejstva popolne vdanosti hrvaškega naroda Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu, dinastiji in jugoslovanski skupnosti. Jugoslavija je bila v teh treh dneh predmet globoke pozornosti vse mednarodne javnosti.

7. Zagrebški obisk tolmačijo tako, da je Jugoslavija izredno okrepjena ter tvori glavni steber miru in nevtralnosti na Balkanu ter v Srednji Evropi.

8. Obisk v Zagrebu smatrajo v mednarodnih krogih v Švici kot pomemben prispevek k miru na Balkanu in v Srednji Evropi.

Vse časopisje — bodisi nemško, angleško, francosko ali italijansko — je v svojih poročilih poudarilo, da je Jugoslavija po tem obisku brez dvoma krepkejša ter da uživa spoštovanje v obeh vojskujočih se taborih, predvsem pa spoštovanje Balkana. Jugoslavija se smatra za tako močno, da pomeni jamstvo miru.

Posebne ladje za boj proti plavajočim minam

London, 19. jan. o. Tajnik angleškega mornariškega ministrstva Shakespeare je večeraj v poslanski zbornici povedal, da je vojna mornarica dala izdelati večje število posebnih manjših ladij, oskrbljenih z novimi pripravami za povzročanje eksplozij plavajočih min. Te ladje bodo križarile po vseh predelih obalnih voda, kjer so dozdaj opazili take mine. Upajo, da bodo s tem novim zanesljivim sredstvom kmalu očistili angleške obalne vode nevarnosti.

Politični sestanki v Belgradu

Belgrad, 19. januarja. m. Današnji pravoslavni praznik »Razglašena« bodo posamezne politične skupine izkoristile za sestanke svojih vodstev. Tako so za danes dopoldne sklicali sestanek izvršilnega odbora demokrati. Na njem bodo razpravljali o vseh perečih notranje-političnih vprašanjih, predvsem o tistih, ki se nanašajo na nove volitve ter o vprašanju državne preureditve. Bivši predsednik poslanske zbornice Ribar pa bo imel s svojimi pristaji iz opozicijske levece danes dopoldne zborovanje v Belgradu, na katerem bodo posamezni govorniki razpravljali o sporazumu s Hrvati.

Vremensko poročilo

Rateče-Planica: —11, 35 cm pršiča na 36 cm podlage. Skakalnica uporabna.
Bled: —12, pooblačeno, 45 cm pršiča na 25 cm podlage.
Polzevo: —14, sneži, 31 cm snega, pršič.
Pokljuka: —12, oblačno, 50 cm pršiča na 65 cm podlage.
Komna: —8, jasno, 180 cm snega, pršič.
Kranjska gora: —10, pooblačeno, 50 cm snega, pršič.
Velika Planina: —7, oblačno, 6 cm pršiča na 95 cm podlage.
Krvavec: —8, oblačno, 5 cm pršiča na 105 cm podlage.

Francoski komunistični prvak Marty, znan iz španske državljanske vojne pod imenom »Klovee iz Albacete«, sedaj v Moskvi, je napisal v uradnem sovjetskem glasilu »Pravdi« članek, v katerem silovito napada Francijo, »da ograja Nemčijo in svetovni proletarijat«, da pa bodo »oblaki rdečih letal ter milijoni sovjetskih armad« že obračunali s sedanji zatišarjavo svobode v Franciji. Novo potrdilo, da so Francozi imeli prav, ko so komunistične voditelje postavili pred vojno sodišče kot plačance tujih držav.

Vesti 19. januarja

Norveška vlada je izdala sklep o takojšnji uvedbi prostovoljnih vojaških vaj za moško in žensko mladino. Organizacijo vaj bo vodil kraljev sin, knez Olaf.

Odpuščen policijski nadzornik je večeraj v Bagdadu ustrelil iraškega finančnega ministra, menda iz osebnega maščevanja.

Francosko vrhovno vojaško poveljstvo poroča, da je bil večerajšnji dan na zahodnem bojišču miren. Francoske prednje straže pa so ujele nekaj Nemcev.

Turško časopisje prav nič ne poroča o bližnji konferenci balkanskih držav, iz česar sklepajo, da si Turčija od tega sestanka ne obeta posebnih uspehov.

Finske oblasti so našle v sovjetskih bombnikih, sestreljenih pri Aboju, zemljevide, na katerih so imeli rdeči piloti zaznamovano pot v Stockholm in druga švedska mesta. Iz tega dejstva sklepajo, da Sovjeti pripravljajo napad tudi na Švedsko in Norveško, če bi se jim posrečilo obračunati s Finci.

Neznani atentatorji so vrgli v zrak neko tovarno za strelivo pri New Jerseju v USA. Tovarna je delala za angleška in francoska naročila.

Predsednik finske republike, Kallio, je dal glavnemu ameriškega dnevnika »New York Herald Tribune« izjavo, v kateri prosi predsednika Roosevelta, naj omogoči Finski dobavo letal in protiletalskega topništva, ker je to dvoje Fincem najpotrebnejše. Dalje ga prosi Kallio, da bi vsako večje ameriško mesto vzelo v varstvo kak finski kraj in samo tistemu izkazovalo pomoč.

Srednje močan potres je bil večeraj po raznih mestih Gornje Italije.

Do hude železniške nesreče je prišlo pri mestu Zittau na Saškem, kjer se je potniški vlak zaletel v avtobus. 12 ljudi je bilo po uradnih poročilih mrtvih, 20 pa hudo ranjenih.

Konec lanskega leta je Italija imela v delu 82 ladij v skupni izmeri 153.000 ton.

Trgovinski promet med Nemčijo in Madžarsko je začel zadnje čase spet naraščati, kakor kažejo nemška uradna poročila.

Hitlerjev namestnik Hess je imel pred nekaj dnevi govor, v katerem je dejal, da bo treba zaradi izgub na bojiščih zvišati število rojstev, če hočejo Nemci obdržati svojo moč. Ker je veliko družinskih očetov na bojiščih, bodo oblasti pospeševale nezakonska rojstva in ne bo nobene razlike med zakonskimi in nezakonskimi otroki. Glasilo nemških SS oddelkov »Das schwarze Korps« pristavlja k Hessovemu govoru, da bodo vsakogar, kdor bi se izmikal očetovstvu smatrali za veleizdajalca.

Stirje pokrajinski tajniki italijanske fašistične stranke so bili izmenjeni. To pomeni začetek čiščenja, ki ga je napovedal glavni tajnik stranke v svojem nedavnem govoru.

Poljski general Haller, ki je med svetovno vojno poveljeval poljskim legijam v Franciji, je po nalogu svoje vlade dopotoval v New York in bo sprejel tudi pri predsedniku Rooseveltu. Zaradi krvavenja v možganih je ponoči umrl znani ameriški senator Borah, najbistrejši in najstojnejši nasprotnik predsednika Roosevelta in njegove politike.

Tri angleške vojne ladje čakajo pred pristaniščem v S. Franciscu, da bi zajele parnik, na katerega bi se moralo te dni ukrcati 500 mož posadke z nemškega parnika »Columbus«. Med posadko je menda več nevarnih vohunov, ki bi jih Angleži radi dobili v roke. Nemško poslanstvo je zaradi tega odredilo odhod mornarjev iz Amerike čez Japonsko in Rusijo v Nemčijo.

Predsednik italijanske vlade Mussolini je večeraj sprejel kraljevega namestnika za Albanijo, ki mu je poročal o političnem, gospodarskem in socialnem položaju v Albaniji.

Bivši švedski zunanji minister Sandler hudo napada sedanjo švedsko vlado, zakaj ni sklenila vojaške zveze s Finsko. Vladni listi mu odgovarjajo, da je bil Sandler 7 let zunanji minister pa tega ni znal storiti.

O hudem angleškem letalskem napadu na nemške utrjene otoke poročajo v Danskega.

Angleški poslanik v Parizu, Campbell, je imel večeraj na nekom kosilu govor, v katerem je dejal, da bo po sedanji vojni ustvarjen nov red, ki bo temeljil na vzajemni pomoči, kakršno si že izkazujejo Anglija in Francija. Anglija in Francija se bosta vojskovali, dokler Nemcem ne bosta dokazali, da nauk o sili kot sredstvu za nemško nadoblast, ne more obveljati.

Mraz in snežni viharji onemogočajo v Holandiji promet po železnicah in prekopih.

Nemški napad na Holandijo in Belgijo je za zdaj odložen, tvori pa še vedno sestavni del nemškega operacijskega načrta — piše francoski tisk, ko razpravlja o zbiranju nemške vojske.

Praški dež v Italiji

Milan, 18. januarja. AA. DNB: V okolici Bologne se je zadnje dni pripetil čuden naravni pojav. Pravcat dež na moč finega prahu je pretrgal električni tok visoke napetosti na šestih od sedmih vodih, tako da je bila Bologna popolna brez električnega toka. Več velikih tovarn je moralo ustaviti delo. Električni vlaki med Florencio in Ancono so imeli velike zamude. Razen tega so višji okrajji Bologne ostali zaradi pomanjkanja električnega toka tudi brez vode. Mislijo, da je veter zanesel ta prah po viharju, ki je pretekli teden divjal v Trstu in na spodnjem Jadranu. Drobni delci prahu in soli so se namreč vsedli in izolatorje električnih vodov visoke napetosti in je tako tok svignil v zemljo. Zdaj morejo cele armade delavstva čistiti izolatorje na električnih vodih.

Rojstni dan kraljeviča Tomislava

Belgrad, 19. januarja. m. Nj. kr. Vis. kraljevič Tomislav praznuje danes svoj 12. rojstni dan. Slavi ga v Angliji, v Sandroju, kjer študira.

Atentat na londonsko smodnišnico

London, 19. jan. o. Večeraj zjutraj je prišlo do hude eksplozije v veliki smodnišnici Waltham Abbey v severnem delu Londona. Pri tem je bilo 5 uslužbencev ubitih, večje število pa hudo in manj ranjenih. Atentat so pripravili ali Irci ali pa voluhi kake tuje države. Policije je vedela, da nameravajo pognati smodnišnico v zrak in se ji je posrečilo to preprečiti. Zarotniki so mogli povzročiti samo manjšo eksplozijo, ki razen človeških življenj ni prinesla posebne škode.

Francija in Rusija brez trgovske pogodbe

Pariz, 19. januarja. o. Uradno izjavljajo, da vesti o ustavitvi rednih trgovskih odnosov med Francijo in Sovjetsko Rusijo niso čisto točne. Trgovski odnosi med obema državama so bili urejeni s posebno pogodbo, ki je pa potekla v decembru. Sovjetska Rusija ni storila nobenega koraka, da bi bila ta pogodba podaljšana. Sedanje stanje pa ne izključuje možnosti, da bi se začela kaka nova pogajanja za nov trgovski sporazum med Francijo in Sovjeti.

Nov potres v Turčiji

Istanbul, 19. jan. o. Večeraj je zopet divjal potres v južni Anatoliji, kjer je bilo 50 mrtvih in nad 160 ranjenih. V severni Anatoliji se je v 24 urah zemlja osemkrat stresla. Iz teh krajev ni nobenih poročil, ker so vse brzojavne naprave poškodovane. Računajo, da je nad 400 hiš popolnoma porušenih. Iz Smirne prihajajo poročila, da je potres povzročil nenavadne poplave in plazove, ki so z višine 400 m udrili proti dolini in zasuli več vasi in uničili dva mostova ter tako zamašili tok reke, ki se je po drugi poti razlila proti dolini. Poplave v pokrajini Brusa še vedno trajajo. Poplavljenih je 15 vasi.

Posveti za boljšo vojno preskrbo Anglije in Francije

London, 19. jan. o. Snoch je bilo izdano uradno poročilo o posvetovanjih, ki sta jih te dni imela francoski minister za oboroževanje Dautry ter angleški minister za vojno preskrbo Burgin. Poročilo ugotavlja, da delo stalnega angleško-francoskega odbora za preskrbo zaveznikov z orožjem in surovinami razveseljivo napreduje. Pri posvetih je bilo sprejetih več ukrepov za poglobitev skupnih naporov pri izdelovanju orožja in za zagotovitev preskrbe vojnih surovin za Anglijo in Francijo.

Spor med Sovjeti in Švedsko

Stockholm, 19. jan. o. Reuter: Sovjetska vlada je v svojem odgovoru na švedski protest, ker so minuli teden sovjetska letala bombardirala švedsko ozemlje, odgovorila, da obžaluje ta incident. Sovjetska letala, pravi nota, so zaradi viharja izgubila smer ter so zaradi tega letela nad švedskim ozemljem.

Končan je posvet gospodarskih zbornic

Ljubljana, 19. januarja. Včeraj je bil drugi in zadnji dan konference, ki so jo bile sklicale gospodarske zbornice iz vse države. Zjutraj so se sestali zastopniki zbornic s pomočnikom finančnega ministra, dr. Filipinčičem. Ob enajstih dopoldne pa je bila nato plenarna seja na tej konferenci. Predsednik Ivan Jelačin je objavil, da so bili na interni konferenci sprejeti nekateri sklepi, ki jih bodo gospodarske zbornice postavile kot konkretne predloge. Za Jelačinom je spregovoril dr. Filipinčič, ki je podčrtal svoje mnenje, da ni moglo na tej konferenci priti do konkretnih sklepov, saj se dalo tako pomembna vprašanja reševati le ob pismenih predlogih, ki jih je treba preučiti skupno s predlagatelji v smislu možne in pravične rešitve. Dejal je, da je bilo pri davčni reformi po prepričanju vlade storjeno vse, kar zdaj nujno zahtevajo sedanje državne potrebe in razmere. Predlogi, ki nimajo namena, odgoditi izvajanje reforme, bodo odklonjeni. Iz njegovih izjav se je dalo posneti, da so časi in sedanjí položaj taki, da je čim večja finančna okrepitev države absolutno potrebna, če hoče biti država varna pred morebitnimi presenečenji, ki jih uturene prinese bodočnost, in dovolj močna, da bo kos vsem nalogam ter problemom, pred katere bi bila postavljena. Finančno ministrstvo bo rado upoštevalo predloge na tej konferenci ter bo pristalo na nekatera olajšanja, ki ne bodo škodovala finančnemu efektu kakor ga država pričakuje. Vse predloge je treba natančno izdelati ter jih predložiti finančnemu ministrstvu, ki jih bo proučilo ter dobilo podlago za nadaljnje razgovore. Ministrstvo bo, kolikor bo v sedanjih razmerah in potrebah višjega reda le mogoče, upoštevalo predloge gospodarstvenikov.

Pomočnik finančnega ministra je nato odšel na finančno ravnateljstvo, kjer je imel več razgovorov, danes pa odpotuje v Zagreb.

Socialna in nacionalna miselnost dr. Novačana in „Jutro“

Celje, 18. januarja. Poročilo »Slovenskega doma« o kavarniškem spopadu, oziroma boljše, o neposrednem vzroku tega dogodka, katero je skoraj vsa javnost brez razlike političnega prepričanja sprejela s polnim zadoščenjem, je postalo »nacionalnemuc« »Jutro« smešno, neokusno in nemoralno. Po svoji »moralni in nacionalni dolžnosti« se je oglašilo s posebno zanimivim naslovom »Kako so smešni« in se osmešilo samo, kajti v včerajšnji številki »Jutro« se je oglasil g. generalni konzul v pok. dr. Novačan in pobil »Jutrovo« beležko, ker ne odgovarja resnici, kakor pravi sam. O zasebni tožbi proti g. dr. Novačanu bomo spregovorili, ko bo mogel »nasprotnik« postaviti svoje obrambo, ker je dejanska res, da je predmet še »sub judice«, saj bo 24. januarja popoldne na okrajnem sodišču v Celju razprava, katera se bodo mogli udeležiti vsi, ki se zanimajo za to afero.

Prav duhoviti besedni »kalambure« (izraz slovenskega pisatelja), o katerem piše g. dr. Novačan v dopisu »Kako ste smešni«, je pokazal pisec, ker je po svoji socialni miselnosti proglašil vilo, katero je prodal za 580.000 din, za bajto. Res, socialna miselnost človeka, ki živi skoraj v delavski koloniji, kjer se v tesnih in nezdruhljivih ter nekaj tisočev vrednih bajtah in kočah stiskajo številne družine s sedmimi ali celo več družinskimi člani.

Ko je g. generalni konzul v p. blagovolli naštetil svoje premoženje, ki smo ga mi pozabili omeniti, namreč svoja dva vola in šepavega psa, je pozabil na ono kravo, ki je »stopila« v politiko kmalu potem, ko se je g. poslanec poslanecjanja naveličal.

Ko smo označili g. dr. Novačana za poslanca JNS, smo morebiti zares rekli malo preve. Na razne barvne otenke pri tej gospodi se namreč ne spoznamo popolnoma točno, vsekakor pa stoji to, da se tudi glasilo JNS »Jutro« brani prevelike bližine g. dr. Novačana. Nihče pa ne more spraviti s sveta dejstva, da je g. dr. Novačan pri P. Živkovičevem slavnostnem obhodu po Sloveniji in obisku v Celju živahno sodeloval s pestimi in z metanjem polen. Torej je nastopil kot vojščak v obrambo predsednika JNS Petra Živkoviča.

Ako misli gospoda iz JNS tabora o kupčiji sami, iz »Jutrovec« beležke ni razvidno. Naslov samo bi kazal na to, da se jim zdaj razburjenje zaradi dejstva, o katerem smo poročali, zelo smešno. Nam se stvar ne zdi prav nič smešna!

K dr. Novačanovi ugotovitvi v drugi točki

Patrick Quentin: Smrt vznemirja Craigley College

Brezvratno popoldne brez najmanjše sapice. Drobčkani oblaki, podobni jabolčnim cvetovom, so viseli nad zgradbo v Craigleyju. Bilo je eredi leta, eredi trimesečja, eredi tedna, sredi popoldneva. Soperica je migotala med mladimi topoli, ki so se dvigali na robu igrišča in blazili stroge črte šolskih zgradb, ki so se kazale ekotzi zelene. Tudi narava in ljudje so bili nepremični, saj se celo učencem ni prav ljubilo skakati. Prelegovali so se v travi ob nogah svojih staršev, žvečili travo in leno spremljali potek nogometne tekme med očeti in učenci. S tekmo je bilo zaključeno trimesečje.

Razen udarcev po žogi in lenega hrupa gledalcev ni bilo slišati nobenega šuma.

Človek, ki bi ga bolj mikalo razmišljati in sklepati kakor spremljati potek nogometne tekme, bi utegnil opaziti, da v ocnem ozračju nad poljano nekaj ni v redu. Zrak je bil nekam preveč vročičen, oblaki, jablanovemu cvetju podobni, pa preveč rdečkasti... Dejansko so se tam v daljavi, daleč, da jih okej skoraj ni moglo več opaziti, nad Bristolskim zalivom kopičiti temni oblaki. Niso pa bili ne učenci, ne nebo, tako mirni, kakor bi se na prvi pogled zdelo. Dečki v tej starosti zelo pazijo na dober dojem, zato sta

V prostorih ljubljanske zbornice pa se je nato razvila načelna debata, v katero so posegali zastopniki zbornic iz vse države. V imenu Zveze inženirskih zbornic je govoril inž. Minič, ki se je v imenu svoje korporacije pridružil akciji gospodarskih zbornic. Prav tako se je v imenu inženirske zbornice v Belgradu pridružil akciji inž. Švabič. Sledila je debata o pridobitni, v katero so posegali številni govorniki. Na popoldanskem sestanku so pod predsedstvom M. Stanojeviča iz Belgrada udeleženci debatirali o ostalih točkah dnevnega reda ter o referatih. Nato pa je bila sestavljena posebna resolucija, ki pravi med drugim, da je zadnja davčna novela v velikem delu davčnih zavezancev vzbudila novo presenečenje in nejevoljo, zlasti ker so bili važni ukrepi objavljeni brez slehernega sodelovanja z zbornicami. Povišanje obremenitve v posameznih oblikah neposrednih davkov, novi predpisi o vodenju poslovnih knjig, nove kazni in dejstvo, da k novi davčni noveli ni bila dodana nobena dokumentirana motivacija, to so glavne točke, nad katerimi se resolucija pritožuje. Zbornice dobro vedo za sedanje izvedene razmere, ki tudi naši državi in njenim državljanom nalagajo izredne dolžnosti. Pripravljen so dati državi vso gmotno podporo, da bi bilo ustrezno sedanjim državnim potrebam, zlasti še nujnim potrebam, državne obrambe. Konferenca pošilja finančnemu ministrstvu, da bi bile odpravljene nezaželene posledice, dokumentirane predstavitve o vseh vprašanjih, o katerih je konferenca razpravljala. Zbornice prosijo finančno ministrstvo, naj omogoči predstavnikom gospodarskih zbornic in korporacij, da bodo na podlagi teh spomenic s predstavniki finančnega ministra izdelali predlog za spremembo zadnje davčne novele.

Ta resolucija je bil sprejeta soglasno, nato pa so se zastopniki gospodarskih zbornic iz vse države razšli.

njegovega duhovitega in le njemu lastnega pojasnila moramo še pribiti resnici na ljubo dejstvo, za katero bi se rad skril nacionalni, kulturni in politični delavec. G. Gologranc Konrad je zares zamenjal, oziroma prodal nekaj kvadratnih metrov svojega zemljišča. Javnosti pa je tudi znano, da je tu šlo le za izravnavo zemljišč, kar pa je g. konzul v p. previdno zamolčal.

Sodbo, če je g. generalni konzul izustil pred svojimi prijatelji ali neprijatelji kakšen svoj duhoviti ali neduhovit besedni »kalambur«, pred katerim svari v devetih točkah svojega pojasnila, prepustamo njemu samemu. Ugotoviti in poudariti le moramo, da so bile njegove izjave v kavarni, ko sta se s tožiteljem dogovorila za sestanek, take, da s njimi vso polemiko pojasnjuje g. konzul v p. sam. G. konzul ne zanika teh izjav, temveč celo potrjuje, saj pripominja, da se mora človek res paziti, pred kom kaj izusti.

Mnogo bi se lahko napisali, pa naj to danes zadostuje. »Jutro« naj se v svoji preveliki vnemi in »nacionalni obrambi« še oglaši in da petat svojemu »nacionalnemuc« delovanju, javnost pa naj sodi.

Zavoljo gospodinjinje neprevidnosti poginila vsa živina v hlevu

Maribor, 18. januarja. V vasi Novake, okraj Maribor desni breg se je pripetil nenavaden dogodek, ki je ugnobil posestnika Antonu in Angeli Kodrič vsa živino v hlevu ter jima prizadel obšutno škodo. Sedaj, ko je hud mraz, je nosila posestnica Angela Kodrič vsak večer svojemu sinu iz prvega zakona, ki je spal pri živini v hlevu, segreto in v platno zavito strešno opeko v njegovo posteljo v hlev, da mu je bilo ponoči bolj toplo. Te dni je spet tako napravila, samo da je opeko nevede preveč segrela. Zavito v cunj je položila zvečer v posteljo v hlevu ter zaprla vrata hleva za seboj. Njen sin zvečer ni bil doma, pa je mislila, da se bo že vrnil ter legel spat v segreto posteljo. Usoda pa je spet hotela, da se je sin pri sosedovih zamudil ter so ga obdržali na prenočišču, ne da bi ponoči hodil po mrazu domov. Medtem pa se je od pregrete opeke vnela cunj, s katero je bila ovita ter je začela tleti. Od cunje se je vnela še vlažna slama. Do izbruha ognja ni prišlo, ker je bil zrak v hlevu zatohl in vlažen, poleg tega pa so bila okna in vrata neprodušno zaprta. Pač pa so se začeli od tleče slame in cunje razvijati strupeni plini, ki so omamili vso živino. Ko je prišla posestnica drugo jutro v hlev, ji je udaril v nos hud smrad po dimu. Vsa presenečena je opazila, da leži živina negibno na tleh. Odhitela je po svojega moža ter sta ugotovila, da je vsa živina poginila in sicer dve kravi, 15 mesecev stara telica in 2 teleti. Skupna škoda znaša okrog 5000 din. Ker je meso oglednik ugotovil, da je meso poginule živine užitno, je lastnica zadržala nekaj mesa za svojo uporabo, ostalo pa je brezplačno razdelila med sosede.

Minister dr. Krek v Sloveniji

Belgrad, 19. januarja, m. Gradbeni minister dr. Miha Krek je snoči odpotoval v Ljubljano ter bo prihodnje dni imel več sestankov s pristaši JRZ v Sloveniji.

Dva so našli mrtva, enega ob progi, drugega v gozdu

Celje, 19. januarja. V Vrhnju blizu St. Jurja pri Celju je smrt poiskala 66-letnega delavca Mihaela Kumbergerja iz Proženške vasi. Ko je šel zvečer domov, ga je pri prehodu čez železniško progo odbil vlak in ga vrgel v breg, kjer si je ob kamenju razbil lobanjo. Našli so ga mrtvega in ga odpeljali domov, kjer so ga položili na mrtvaški oder.

Ni manj tragična nesreča je zadela očeta 14 otrok, posestnika Antona Pečka iz Straže pri Dramljah. Dne 9. januarja je šel v Celje po smodnik za občino, odkoder pa se ni več vrnil. V torek, 18. jan. so Pečkovi našli očeta mrtvega v gozdu za Dramljami. Peček je v pozni noči najbrž zašel s poti v gozdu, omagal in nato zaradi hudega mraza zmrazil. Za Pečkovo družino je izguba očeta zelo hud udarec, posebno še zato, ker je pri hiši še več nepreskrbljenih otrok.

Včasih je težko ubogati . . .

Maribor, 18. januarja. V Nemčiji so bili nekoč zelo razširjeni družabni klubi »Schlaraffia«, v katere so imeli dostop samo izbrani, ponavadi najbolj petični meščani posameznih mest, in sicer samo moški. V teh klubih se je gojila družabnost, predvsem pa je bilo v časti pivo in dobro vino. Tudi tam, kjer so Nemci živeli med drugimi narodi v večjih skupinah, so si te klube osnovali. Vsak član kluba je dobil posebno ime, pri svojih sestankih pa so bili oblečeni v nekatere maskare, kar naj bi dvigalo veselo razpoloženje zbrancev omizja. — Tudi Maribor je imel svojo »Schlaraffia«, ki je imela posebne, nalašč za njo napravljene družabne prostore v unikeški dvorani. Ko pa je prišel v Nemčijo na oblast Hitler, je pometel z vsemi takimi klubi in društvi. Po njegovem naku naj bi bili vsi pripadniki nemškega naroda enaki tudi v družabnem pogledu ter bi se smeli združevati samo v hitlerjevskih organizacijah. Na povlečje iz Nemčije so začeli razpuščati tudi »Schlaraffie« v inozemstvu. Mariborsko društvo se je dolgo branilo, nazadnje pa se je le moralo udati. Schlaraffia se je razšla, toda le na videz. Ker je bilo njenim članom žal za prijetno družbo, so stvar uredili tako, da so Schlaraffio prekrstili v »družabni klub« (Geselligkeitsrunde) ter so si našli nove prostore za zbiranje v Orožnovi ulici.

niku so se vlomilci pred božičnimi prazniki zalozili tudi s 70 kg težkim prasatom, katerega so zaklali kar v hlevu ter ga potem na polju razkosali ter odnesli domov.

Filmi

»Vražji študentje« (Kino Union). Tako veder in prijeten film se v sedanjih skrbih polnih časih človeku v resnici prikaže. Marsikdo se že dolgo časa ni tako pristržno in svobodno emeja kakor se emeja pri »Vražjih študentih«. Potešen in olajšan se vrača od predstave v življenje, lahkih misli kakor bi se mu bil odvalil kamen od srca. Film je režiral Mac Frič, ki je imel v mladom rodu, študentih, in v etarjski igraleki generaciji, profesorjih, si najne pomočnike pri izvedbi svoje zamisli. Njegova režija in dobra igra nastopajočih sta ob imenitnem manuskriptu po odrekanem delu, ki je v Pragi doseglo velik uspeh, napravilo delo, ki ga odklikujeta nepriljiti, iz življenja do pičice prenasen, nikdar pretiran humor, in velika srčna plemenitost. Kos mladega sveta živo etopa pred nas, mladostni spomini se lotevajo odraslega gledalca, zlasti časi in njih prečnost spet ožive v vsem svojem sijaju pred njegovimi duhovnimi očmi. Tako pristno in iskreno postavljenega filma Čehi v celom prav gotovo še niso dali. Neposredna svežost tega dela preseneča, prav kakor preseneča ljubeznivost humorja. Film si velja ogledati.

Kradli so prašiče, da ne bi za božič otepali samega krompirja

Maribor, 19. januarja. Orožnikom v Hočah se je posrečilo razkrinkati tatinstvo in vlomilsko družbo, ki ni njim in vsem posestnikom v okolju povzročila zadnji čas obilo preglav. Orožniki so že dolgo časa sumili, da se v viničariji posestnika Gradišnika v Čreti, v kateri stanuje viničarka Ana Flšinger, njen 17 letni sin Stanislav Dajčman in njen prirežnik Rudolf Kuhar, dogajajo nepoštena stvar. Orožniki so stanovalec viničarije opazovali in ko so bili obveščeni, da je bil izvršen te dni pri posestniku Prstecu v Zg. Polskavi vlom, so napravili nenaden pregled v omenjeni hiši. Pregled je imel popoln uspeh. V raznih skrivališčih so odkrili bogat plen, ki dokazuje, da sta se Kuhar in Dajčman že precej dolgo obrtoma bavila z vlemi in tatvinami. Do sedaj se je posrečilo dokazati štiri take vlome, ki še niso bili pojasnjeni, orožniki pa upajo, da bo še več njihovih pregreh prišlo na dan. Največje skladišče sta imela zlikovca v kuhinji, kjer sta izkopal v tla veliko jamo, jo pokrila s deskami in pristojno na vrhu naložila kup drv. Orožniki pa so imeli dober nos ter so to skrivališče kljub zakritju našli. V njem je bil kožuhovinast plašč, več parov moških čevljev, velik lonec masti ter razni drugi predmeti. Drugo skrivališče je bilo v Dajčmanovi postelji, kjer je bil daljnogled, puška, pištola, srebrna doza za cigarete, več žepnih nožev, aparat za elektriziranje itd. Na podstrešju so našli razne dele koles. Četrto skrivališče je bilo v hlevu, kjer so našli še eno puško, fotografski aparat ter več oblek. Na podlagi teh najdb so do sedaj že pojasnili vlomne tatvine pri že omenjenem posestniku Prstecu, dalje pri Karlu Visočniku na Hočkem Pohorju, pri Viktoriju Petku iz Pivole ter pri Pavlu Skubicu iz Zgor. Hoč. Pri posestniku Visoč-

Ljubljana od včera do danes

Snežilo je tudi včeraj ves dan. Pozno popoldne je sicer za nekaj časa ponehalo, toda kmalu je spet začelo drobno mršiti. Kakor hitro človek pride iz srede mesta malo na periferijo, lahko opazi, da je tokrat zapadlo prav za prav izredno mnogo snega. Na periferiji gledamo zdaj pravo zimsko pokrajino kakor je marsikdo že ni videl več let. Tam se slika tudi ne bo tako naglo izpremenila, drugače pa je v mestu. Brezposelni in mestni delavci so se nemudoma spravili na delo, da bi popravili sneg z ulic. Lepo so ga najprej spravili h kraju in »nakopili«, zdaj pa so prišli ponj z vozovi. Po vseh mestnih ulicah ga pridno nakladajo in vozijo proti strugi ljubljance, kjer ga z nabrežja mečejo po strmini v vodo. Sneg v mestu mora z ulice, da ne ovira prometa. Za to opravilo se vsakokrat, kadar pada kaj več snega, zanimajo zlasti tisti brezposelni, ki vselej radi primejo za delo, kadar se le pokaže prilika. Takole si postrani zaslužijo kakšen dinarček za najhujšo potrebo. Po mestu pa odkidavajo sneg zasebniki, ki ga mečejo pod rob pločnika. Treba je osnažiti hodnike, da se ne bo na njih napravila umazana brozga.

Po snegu spet mrzlejšje vreme

Zadnji sneg je prav za prav padel, ko je bila temperatura kar precej nizka. Pri 4 stop. Celzija in še več je metlo. Včeraj je šlo samo še prav drobno, začelo pa je že briti. Nekatere vremenske postaje so napovedovale, da se bo vreme izboljšalo in da se bo že v kratkem zjasnilo. Za zdaj prav za prav še ne kaže, saj smo davi kljub temu, da smo imeli v našem mestu več kakor enajst stopinj pod ničlo, doživeli, da je že na vse zgodaj spet narahlo nalezavalo. To je še dobro, da je toliko mraz! Bog ne daj, da bi bila ta dva dneva, ko je snežilo, temperatura bliže ničli! Dobili bi prav

gotovo kockast sneg, ki bi se ga nalezalo več kakor meter prav gotovo, če bi šlo tako kakor je. Saj je nalet trajal neprestano skoraj 48 ur! V Ljubljani smo imeli davi —11,2 stop. C, v Mariboru —11 stop., v Zagrebu —13 stopinj Celzija. Enkrat je Ljubljana v nizki temperaturi posekala Maribor, Zagreb pa izjemoma enkrat oba. V Belgradu so bili zmernejši, našli so le —4 stopinj Celzija, v Sarajevu —5 stop. Celzija. Na ljubljanskem letališču so davi namerili —13 stop. Celzija. Najbolj gorko so imeli v Kumborju (+9 stop. C), v Dubrovniku +8 stop., na Visu +4 stop., v Splitu +4 stop. in na Rabu +4 stop. Celzija. V teh krajih je deževalo, drugod po državi pa snežilo. Čudno je, da včeraj v Zagrebu ni snežilo, ko je povsod okrog.

Spomnite se prezebajočih in lačnih ptic

Sneg je pokril tla in ptiči ne morejo do živega. Prej so še kako prišli do kakšne drobtinice ali zrnca, zdaj pa jim je za godel sneg. Pramaženi in lačni letajo po mestu z napuščem na napušč, nikjer nimajo obstanka. Prav je, da se jih zdaj nekoliko spomnimo, saj nam v gorkih mesecih delajo veselje s svojim petjem in so koristni, ker ugonablajo mrčes po njivah in vrtovih. Doma se marsikdaj obli kakšna drobnjara, ki bi šla sicer v pomije. Zakaj ne bi postavili kam von, pred okno ali na nazidek ob odprtem hodniku. Kako hitro zavohajo, kje ste jim pogrnili mizo! Najprej prileta eden ali dva, pa se kmalu dvigneta in gresta vabiti še svoje znance. Kaj naglo se pri »mizi« nabere cela krilata družina s kosi, škinkavci, črnoglavkami in senicami. Največ pa je seveda glasnih vrabcev. Človek je vesel, ko vidi, da je napravil dobro delo živahnemu, letnemu drobižu!

nervoznost, ki je čez dalje bolj naraščala.

Sedel je nekaj vetran od drugih in iskal v travi okrog sebe štiriperecno detelico. Videti je bilo, kakor da ne sliši klicanja svojih tovarišev: »Hej, ti tam! Moss mlajši! Sedaj jih pa bomo, samo če bo tvoj brat vzdržal do konca.«

Zivahnost je nekoliko uplahnila, ko se je pojavila gospa Dodd in začela obiskovati goste na travniku kot gostiteljica, ki ji morala biti do vseh povabljenec enako ljubezniva. Kot baronovi hčerki in ravnateljavi ženi ji ni bilo nikoli težko vesti se za spoznanje ljubeznivejšee, enkoliko lahkočnejše, kakor slehernemu njenemu gostu. To ni bila malenkost, če človek pomisli, da je bil Craigley eden najuglednejših zavodov v vsej Angliji.

S svojimi belimi lasmi in skoraj ple-miškim preizrom do mode je gospa Dodd, kakor nekoč kraljica Viktorija, ki ji je bila v marsičem podobna, srečno družila tip matere in velike dame. To je tudi dosti pripomneno, da je bila šola, ki jo je vodil njen mož, na tako dobrem glasu.

S smehljajem in pokloni na vse strani, je znala ta dama s svojim veličastno minnim nastopom prikriti več kakor eno samo bojazn: bojazn, da morda ni naročila dovolj prigrižka za malico, s katero so se običajno zaključile tekme... strah, da bo njen mož, ki je še vedno enako za-topljen čemel ob knjigah, pozabil priti na nogometnega vratarja, ni obšla splošna na igrišče..

Od tu in tam

Zadnji udeležence bitke pri Visu, v kateri je leta 1806 avstrijska mornarica porazila italijansko, je umrla dne 1. v Splitu. To je bil Ante Bužinov, ki se je rodil leta 1843. Kot mlad fant je skopil v avstrijsko mornarico in je služil na torpedovki »Dalmate«. Bužinov se je potem, ko je odslužil vojaško službo, bavil s kmetovanjem.

V prvem desetletju januarja letos so znašali dohodki centralnih carinskih blagajn 20.465.803, v istem razdobju lanskega leta pa 20.438.577 din. To se pravi, da so letos dohodki poskočili za 27.226 din ali za 0,13%. Od 1. aprila 1939 do 10. januarja 1940 so centralne carinske blagajne izterjale vsega skupaj 760.759.957 din, proračun je pa za to razdobje določal 806.435.000 din, to je za 45.675.043 din več.

Zavoljo 600 din je ubil svojega tovariša sluga pri cerkvenem sodišču v Nišu, Kamenko Madič. Dolga leta sta skupaj službovala pri pravoslavnem cerkvenem sodišču z Androm Stankovičem. Nekega dne je narasla Nišava naplavila truplo Stankoviča. Na truplu so bili jasno vidni znaki nasilja. Preiskava je ugotovila, da je bil morilec Madič. Stanković si je od svojega zaslužka pritrgoval in nalagal pri Hipotekarni banki. Nazadnje je sklenil pustiti službo in oditi v svoj rodni kraj. Šel je v banko in dvignil en tisočak. Madič je za to vedel in se sklenil tega denarja polastiti. Ko sta bila s Stankovičem sama, ga je s sekiro pobil, nato pa zadušil. Truplo je zakopal zunaj na polju. Ker se je pa bal, da bi ga tam našli, je spet odnesel truplo in ga vrgel v reko. Toda zločin je bil kmalu odkrit in Madič je bil obsojen na došmrtno ječo. Kasacijsko sodišče je to kazen potrdilo.

Pod izmišljenim imenom je bil že dve leti zaprt nevarni tat Milan Vučević iz Niša. Mož je kradel in ropal in je bil že večkrat za to zaprt. Pred dvema letoma je ušel iz ječe in takoj nato spet zagrešil več vlovov. Da bi se izognil preostrogim kazni, si je v podkupnino pridobil novo poselsko knjižico pod izmišljenim imenom. Res ga je policija prišla in sodišče mu je odmerilo dve leti. Ko pa je sedel do pravomočnosti v preiskovalnem zaporu, so ga obiskovali samo znanstveni žeparji in podobni grešniki. Sodniku se je to čudno zdelo, toliko bolj pa, ko je slišal, da so ti ljudje nazivali arestanta z drugim imenom. Sodnik je začel z novo preiskavo in ugotovil, da je tat sedel v zaporu pod lažnim imenom in da bi zavoljo svojih preštetih zločinov dobil nedvomno dvojno kazen. Vučević bo prišel spet pred sodnike in bo odnesel brčkone težje plačilo.

Srednješola Miloša Tadića iz Kruševca, kateri je ubil mladega delavca, je preiskovalni sodnik poslal na opazovalni oddelke domače bolnišnice, ker sumi, da z duševnim zdravjem dijača ne bo vse v redu. Tadić je sedel v zaporu popolnoma mirno in je začel pisati dnevniki. Ko mu je sodnik sporočil, da ga bo poslal k zdravniku na pregled, je dijak odgovoril, da je vse do nepotrebnosti, ker se zaveda svoje krivde in je vsa stvar popolnoma jasna, da bolj popolna biti ne more. Zato tudi zahteva, da ga čim prej obsodijo. Toda sodnik je bil drugega mnenja in hoče zvedeti od zdravnikov, če je deček pri zdravi pameti.

Pred sodniki sta se poljubila dva morilec, ki sta se zaradi krvnega maščevanja pregrešila proti postavam. V vasi Matrovi pri Prokuplju sta živeli dve družini, družini Preljevičev in Komnenovičev. Pred dvema mesecema pa je prišlo zaradi sečnje gozdov do spora, pri čemer sta Radovan in Milija Komnenovič ubila Veliša Preljeviča. Komaj sta minula dva dneva, že je sin ubitega Preljeviča Miroslav ustrelil Milijo Komnenoviča, čim se je pokazal na pragu svoje hiše. Oba morileca sta morala v zapor, toda medtem so pametni ljudje pripravili obe družini do tega, da sta se pomirili in okumili. Po posebnem obredu se izvrši to dejanje. Po en moški iz vsake družine gre potem za krstnega botra otroku sovražne družine. Obenem se zavežejo, da se ne bodo nikoli več ubijali. Ko je bila na sodišču razprava, sta se oba morileca v pričo sodnikov poljubila, nato so pa člani obeh družin prosili sodnike, naj izrečejo milo sodbo, češ da sta se družini že pomirili in da bosta poslej živeli v prijateljstvu. Do medsebojnega streljanja je prišlo samo zavoljo nekega gozda, katerega so si kmetje razdelili s pomočjo pušk in nasilja, ne da bi oblast posegla odločno mednje in odredila meje. Sodniki so upoštevali vse okoliščine in obsodili oba morileca — vsakega na 6 mesecev zapore.

Šele po osmih dneh je prenehala pihati ostra in mrzla burja v Južni Srbiji. Tako so prenehali tudi snežni zameti, kajti okrog Ohrida in Debra je nanoselo snega tudi čez tri metre. Vseh osem dni so bili kraji okrog Ohrida odrezani od ostalega sveta. Na cestah in železnicah ni bilo nobenega prometa. Ko pa je burja odjenjala, so takoj začeli čistiti ceste in tako spet upostavili zvezo z Bitoljem. Železniške proge pa še niso očistili. Verjetno pa je, da bo tudi ta promet v nekaj dneh spet uveden.

Uradovanje in poslovanje na zagrebškem magistratu bodo popolnoma prenovljeni. Sedanji župan Starčević je prišel do spoznanja, da je delo v mestnih uradih preveč razdrobljeno in da so tudi povsem sorodni oddelki preveč razcepljeni. Zato je sklenil vsu upravo poenostaviti in urediti tako, da bo bolj prožna in poslovanje hitrejši. Poslej bo samo šest oddelkov, namreč: finančni, gradbeni, upravni, gospodarski, trgovsko-obrtni in socialno-zdravstveni oddelki. Odlok o prenovi bo izdan v kratkem.

Prav zanimivo razpravo o podkupljivosti javnih delavcev je imelo sodišče v Somborju. Bivši narodni poslanec radikalne stranke dr. Sima Racić je tožil sodišču učitelja Milana Kroniča, ki je o njem trozil vesti, češ da je dr. Racić zaslužil krasne denarce ob priliki parceliranja veleposresta madžarske grofice Szechenyi. Pred sodiščem se je odvijala vsa zgodba, v kateri se je dejansko dogajalo, da je dr. Racić na nelep način zaslužil skoraj pol milijona dinarjev, kajti proti njemu je pričal neki ugledni trgovec, kateri je bil posrednik med dr. Racićem in med nekaterimi funkcijari v ministarstvu za agrarno reformo. S temi posredovanji je trgovec izposloval, da je ministarstvo odobrilo parcelacijo. Tudi ta posredovalec trgovce je dobil svojo odškodnino za uslogo, katero je bil storil dr. Racić. Nazadnje je sodišče odločilo, da bo učitelja oprostil, ker se mu je posrečil dokaz resnice, dr. Raciću pa je naložilo, da mora plačati vse pravne stroške. Razprava je na nedvoumen način dokazala, kako se je korupcija razpasla in koliko so mnogokateri sicer ugledni javni delavci na račun svoje politike zaslužili tam, kjer ne bi smeli.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. doma«

Hmeljska kupčija je bila lani kar zadovoljiva

Prodan je bil skoro ves pridelek, okrog 20.000 stotov hmelja

Celje, 18. jan.

Bogata in lepa Savinjska dolina, to pogosto slišimo, ko se kje govori o Savinjski dolini. Da je lepa, bo vsak Savinjan prav rad priznal, da pa je bogata, bo evinjski hmeljar zanikal. Res je, da dobimo nekatero srečno leto nekaj stotakov ali celo jurčkov za hmelj, a to je redko, saj je nekaj let hmeljska kupčija naravnost zaspala, Savinjan pa so vključ temu pridelovali hmelj, prodali so ga pa po tako nizkih cenah, da ni bilo niti delo plačano. Hvala Bogu, lani in predlani so se zadovoljni. Preteklo leto so pridelali nekoliko manj kot druga leta, skupno le kakih 20.000 stotov, kakih 1000 stotov pridelka pa je uničila toča. Posebno je toča prizadela hmeljarje v vranskem okolišju in hmeljarje med St. Petrom in St. Pavlom, kjer je oklestila hmelj v precej širokem pasu. Kljub manjšemu pridelku hmelja pa so hmeljarji v preteklem letu bili zadovoljni. Kakovost lanskega pridelka je bila v splošnem prav dobra in tudi cena se ugodna. Ob izbruhu vojne so se hmeljarji že bali, da s hmeljsko kupčijo ne bo nič, pa je Bog dal, da se vojni vihar ni razširil tudi nad našo državo. Ko je prenehala bojazen in verjetnost, da bi se Italija zapletla v vojno, so inozemske trditve, pokupile precejšen del našega pridelka. V začetku so plačevali za hmelj kilogram po 40 din, pozneje je cena padla na 38—35 din za kg, živahneje pa je postalo, ko so nove trditve posegle v kupčijo. Cene so se dvignile na 45 ter 50 do 55 din, zadnji čas že za boljše blago 60—65 din za kg. Sedaj imamo še prav malenkostna založja lanskega pridelka, te pa so v zelo čvrstih rokah in zato ni prišlo do novih zaključkov.

V preteklem letu je bilo, če računamo povprečno, na hmeljskem trgu 80 milijonov din prometa.

Ogromna številka, skoraj ne bi varjeli. Pa je tako. Seveda niso vse to vtaknili v žep Savinjan. Če preračunamo stroške, ki jih ima hmeljar, se ne bomo prav nič čudili. Hmeljarji plačajo letno več milijonov dinarjev za hmeljeve, ki jih dobivajo iz gozdnatih krajev širom Slovenije tako, da imajo ti kraji posredno korist od hmeljarstva. Okrog 8000 (včasih še več) obiralcev in obiralok prihaja vsako leto obirat hmelj v Savinjsko dolino iz raznih siromašnejših krajev Slovenije in celo iz Hrvaške. Ti obiralci odnesejo letno iz Savinjske doline približno 5 milijonov din. Kaj pa delo, gojila, škropljenje proti številnemu mrčesu, ušem, pajku itd.? Vse to stane težke denarje in dela velike skrbi hmeljarju. Hvala Bogu, letos je bil hmeljar plačan vsaj za svoje delo in še nekaj dinarjev ei je lahko dal na stran, da si nakupi drugih živlenskikh potrebščin. Da bi bilo le prihodnje leto vsaj tako! Treba bo, da poskrbimo za čim boljši pridelok in naš štajerski-savinjski hmelj bo revojil pivovarsko industrijo, s čimer bo našemu hmeljarstvu zagotovljen obstanek.

Morda bo kdo mislil, da hmeljarji sedaj počivajo. Ne! Vedno morajo skrbeti za naprej. Sedaj jim delajo skrbi hmeljeve. Treba je misliti na škropljenje, saj brez škropljenja ne gre, izposojati pa si jih tudi ne morejo. Prav tako je tudi s sredstvi za škropljenje. Za zatiranje peronospor morajo kupiti bakreno apno. Pameten hmeljar si bo že sedaj nabavil, kar je potrebno, ker pozneje bo sigurno dražje.

Tako, vidite, hmeljarja skrbi, kaj bo kupil z denarjem, ki mu ga je prinesel laniški pridelok. Pa dela rad, ker je to njegov kraj. Svet pravi, da je lepa Savinjska dolina in bogata, mi pa pravimo, da so Savinjan priidni in si težko služijo svoj kruh.

Razne zgodbe iz sodne dvorane

Lani veliko manj zločinov - Statistika okrožnega sodišča - Uporen kmet je imel srečo

Ljubljana, 18. jan.

Kazenski oddelki okrožnega sodišča je za preteklo leto sestavil numerični, splošen pregled o stanju kazenskih zadev, njih razvoju in razpletu. Prav euhoparne številke v raznih rubrikah nam zgovorno pravijo, da je bilo lani veliko manj zločinov, veliko manj kazenskih episov zaradi raznih zločinov in prestopkov, ko v letu 1938. Statistika je v pogledu kriminalitete zadovoljiva in ljubljansko sodno okrožje lahko mirno izkazuje, da so bili v njega območju prav hudi, zverinski zločini zaradi umorov in ubojev redki in sta bila lani sojena zaradi umora samo 2 zločina. Med zločinci predanažjo zločini zoper tujo imovino, tako velike tatvine, drzni vlomi, sleparije in eljne manipulacije. Pomožilo so se tudi kazenske zadeve zaradi prestopkov zločinov zoper varnost javnega prometa in varnost življenja odnosno zdravlja ljudi. V manjšem številu, ko druga leta, so prihajali pred kazenske sodnike »šunaki noža in kola«. Tem junakom sodniki določajo hujše kazni. Ta praksa je bila učinkovita! V naslednjem naj navajamo nekatere podatke o poslovanju kazenskega oddelka! Splošni pregled navaja:

Nove in stare kazenske zadeve. Iz prejšnjega leta 1938 je ostalo še 276 kazenskih zadev neresenih. Neka konkurenca zadeva, ki je kazenske naprejena proti nekim ljubljancem, se vleče še iz leta 1931 ter je bila lani decembra naposled sestavljena od državnega tožila obširna obtožnica. Lansko leto je drugač zaznamovalo 1542 novih kazenskih ovadb, predloženih državnemu tožilstvu in o njih uvedenih kazenskih preiskav. Zasebni tožilci zaznamujejo 55 kazenskih episov (predlanskim 56) ii zasebni udeleženci (poškodovanci) 14 kazenskih zadev (predlanskim 25). Kazenski oddelki je torej lani zaznamoval 1857 tekočih kazenskih zadev, predlanskim jih je bilo 2013, od teh nekatere iz leta 1937.

Kako so bile rešene zadeve? O vseh zadevah so vodili obširne preiskave. Nekatere so bile ustavljene zaradi pomanjkanja dokazov ali pa je bilo dognano, da je obdolženec nekriv. Brez pravice je bilo rešenih 658 kazenskih zadev, predlanskim 601. O raznih kazenskih zadevah je bilo odrejenih lani 718 glavnih razprav, ki so končale s

sodbo obtoženca, predlanskim 881. Torej je bilo lani 64 obsojencev manj, ko l. 1938.

V preiskovalnem zaporu je bilo lani 730 osumljencev, priprtih zaradi raznih zločinov. Na koncu leta jih je v zaporu ostalo še 77. Leta 1938 je bilo v preiskovalnem zaporu 767 obdolžencev in jih je na koncu tega leta ostalo še 79.

Število obtožnic. Zanimivo je, koliko je bilo lani sestavljenih od državnega tožilstva raznih obtožnic. Število oficialnih obtožnic znaša za lani 737, predlanskim 835. Obtožnice so bile sestavljene: 1 za zadevo iz l. 1937, 3 iz leta 1936, 7 iz leta 1937, 99 iz leta 1938 in 626 iz leta 1939 ter 1 oficijelna tiskovna obtožnica. O nadaljnjih kazenskih statistikah se spregovorimo.

Vinko Golmajer, 39letni posestnik v Kovorju pri Kranju, je imel pred tremi sodniki srečo. Orožniki so ga opisali, — to je tudi obtožnica trdila, — da je Vinko prav uporen in trmast napram oblasti. Je silovite narave! Zgodilo se je 3. septembra lani, v mesecu hudih mednarodnih koitfliktov, da je prišel iz Kranja na njegov dom poveljnik obšinske straže France Kristan. Hotel je odpeljati Golmajerjevega konja na orožno vajo, ker ga lastnik sam ni hotel peljati. Vinko je začel stražnika suvati v prsa, ga je prijel za vrat, ga tiščal tako, da mu je odtrgal gumb na ovratniku, pograbil je Kristanu celo puško. Ravnal je torej, kakor pravi kazenski paragraf, grdo in e silo z državnim uslužbencem pri izvrševanju službenih poslov. Ob tej priliki je Vinko Golmajer poveljnika Kristana in stražnika peval in hudo zmerjal. Nadel jim je »najednejše« pridelke iz bresednega slovarja. Pozneje 10. oktobra je obšinskemu slugi Janezu Jemcu, ki mu je zarubil kravo v, iztirjenje neke denarne globe v znesku 195 din, raztrgal ružični zapisnik in poročilo o izvršeni ružični.

Vinko je bil obtožen zločinstva javnega nasilja (§ 128 k. z.) in prestopka žaljenja uradne osebe. Vinko je prišel med mali kazenski senat. Imel je srečo. Senat je najprej ugotovil, da je Vinko glede javnega nasilja deležen splošne amnestije z dne 5. septembra 1939. Obsojen je bil le zaradi prestopka žaljenja uradne osebe na 14 dni atrogega zapore. Drugače bi Vinko dobil veliko poročilo kazni, ker paragraf 128 k. z. hudo kaznuje take nasilneže.

Zaradi bolezni in revščine se je 81 letni starček poskušil umoriti

Celje, 18. januarja.

Na Cesti na Dobrovo v Celju je v majnih hišici s kočkom zemlje živel 81 letni starček Matjaž Anton s svojo ženo. Starček je že dalje časa bolehal in bil zadnji čas sploh priklenjen na bolniško posteljo. Njegova dobra žena mu je stregla in mu skušala lajšati gorje, kolikor ji je pač bilo v skromnih razmerah, v katerih sta živel, to mogoče. Ker pa se bolezen ni prav nič boljšala in je ubogega starčka vedno bolj mučila in ker so ga poleg bolezni težile tudi težke razmere, v katerih je s svojo ženo živel, je obupal in sklenil, da si bo končal to revno in težko življenje. Izbral je čas, ko ga je žena pustila samega, zgrabil velik kuhinjski nož in si ga zasadil naravnost v prsa. Starček pa je bil tako slab in onemogel, da si je zasadil nož le kakih 10 cm globoko in v tem stanju so ga našli vsega krvavega in nezvestnega. Takoj so obvestili celjsko rešilno postajo in celjski reševalci so Matjaža pripeljali v celjsko bolnišnico. Matjažovo stanje je zelo resno, vendar je še upanje, da bo okrevl. Matjaž je sam izpovedal, da je storil to dejanje v hipni zmedenosti in obupu zavoljo bolezni in revščine, v kateri je živel.

Celjske novice

Društvo združenih zasebnih in trgovskih namestencev priredi drevi ob 8 v mali dvorani Ljudske posojilnice sestanek. Na tem sestanku bo predaval g. dr. Milavec, ravnatelj Pokojninskega zavoda o pokojninskem zavarovanju in predsednik nameštenskega oddelka Delavske zbornice g. inž. Kosir. Vabljeni vsi člani in prijatelji ter somišljeniki društva!

Davčna uprava v Celju ponovno opozarja vse delodajalce, ki zaposlujejo hišno služnčad, da si najkasneje do 31. januarja nabavijo davčne karte. Mestno poglavarstvo v Celju opozarja starše in oskrbnike, ki še niso vrnili popisnih listov otrok, da jih takoj izpolnijo in vrnejo zaščitnemu oddelku mestnega poglavarstva. Starši za solo neobveznih otrok naj dvignejo pri zaščitnem oddelku seznam predmetov, ki jih otrok rabi v primeru izselitve.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometrsko stanje	Temperatura v °C		Veternost	Veternost	Veternost	Padavine
		noč	dnev				
Ljubljana	757,9	-8,1	-12,2	90	10	NE ₂	4,8
Maribor	756,9	-10,1	-10,0	70	10	W ₂	1,0
Zagreb	759,4	-10,0	-13,0	90	10	NE ₁	—
Belgrad	757,2	-3,0	-4,0	90	10	N ₁	2,0
Sarajevo	755,4	-10,0	-5,0	90	10	0	15,0
Viš	746,5	6,0	4,0	90	10	SE ₂	8,0
Spilj	747,2	9,0	4,0	90	10	ENE ₂	4,0
Kumbo	747,8	13,0	9,0	80	1	SSW ₂	10,0
Rab	748,5	10,0	4,0	90	10	SW ₂	6,0
Judopovrh	746,7	13,0	8,0	80	10	SE ₂	24,0

Vremenska napoved: Megleno ter večinoma oblačno vreme, občasen mraz, tu in tam bo še snežilo. Najnižja toplota zraka na letališču — 13,7 stopinj Celzija.

Koledar

Danes, petek, 19. januarja: Marij.
Sobota, 20. januarja: Fabijan.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška c. 48.

Koncert ljubljanske filharmonije, ki je bil napovedan za petek 26. t. m. z dirigentom g. Baranovičem, se bo vršil februarja meseca. Vzrok preložitve je zaposlenost orkestra v operi, kjer pripravljajo za konec januarja več premier. Preložitve je bila izvršena sporazumno med predsedstvom filharmonije in opernim vodstvom.

Slovenska žena v zgodovini je naslov predavanja, ki ga bo imela danes zvečer na XII. prosvetnem večeru ga. prof. Lipoglavšek. Zato je tudi to predavanje velike važnosti za naše žensstvo, da spozna sebe in svoje mesto, ki ga je zabeležila naša zgodovina. Predavanje bo opremljeno s skopičnimi slikami. Zaradi tega prav posebno vabimo naše cenj. žensstvo, da se tega večera v čim obilnejšem številu udeleži. Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi in v trgovini Sfiligoi.

Razpis. Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani razpisuje službo zdravniška združene zdravstvene občine Žužemberk. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v banovinsko službo v smislu § 3 zakona o uradnihikih v zvezi s čl. 1. pravilnika o službenih razmerjih, ustanavljanju mest in prejemkih banovinskih uslužbencev dravske banovine ter dovršeno zdravniško pripravljalno dobo — in vsaj šest mesecev bolniške prakse iz porodništva in ginekologije. Prošnje naj se vlože pri kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 8. februarja 1940. — Kraljevska banska uprava dravske banovine. V Ljubljani, dne 16. januarja 1940.

Javna dražba zarubljenih predmetov bo 20. januarja 1940 ob 9 dopoldne v skladišču na Poljanskem nasipu št. 40, I. nadstropje. Interesenti so vabljeni.

Navidilo za udeležence državnega prvenstva v Bohnju. Za obisk državnega prvenstva v Bohnju opozarjamo tekmovalce in udeležence na sledeče: Start in cilj za tekme v teku bo pred hotelom Sv. Janez ter je proga izpeljana po vsej Bohinjski dolini. Start prične točno ob 14 v soboto popoldne ter bodo tekmovalci odhajali s starta v 1/5 minutnih presledkih. Tekmovanje v teku se udeležijo tudi člani nemške reprezentance, vendar morejo dobiti naslova državnega prvaka, ki je vezano na jugoslovanske državljanke. Za hrano in stanovanje tekmovalcev je preskrbljeno v hotelu Sv. Janez in v okoliških pensionih ter stane dnevnja oskrba in postelja od 25—30 din. Skakalci bodo lahko dobili stanovanje tudi v vasi Polje, kjer je skakalnica, morajo pa si pravčasno zagotoviti sobo in hrano pri Smučarskem klubu Bohinj. Skakalna tekma prične v nedeljo točno ob 14. — Skoki se bodo izvedli skupno in sicer najprej v tekmovalni za kombinacijo, nato pa bo tekma v poslojnih skokih.

Ljubljansko gledališče

Drama. Začetek ob 20.

Petek, 19. januarja ob 15: »Kozarec vode«. Dijaška predstava. Globoko znizane cene od 14 din navzdol.

Sobota, 20. januarja: »Hudičev učenec«. Izven. — Globoko znizane cene od 16 din navzdol.

Nedelja, 21. januarja ob 15: »Neopravičena ura«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20: »Profesor Klepec«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera. Začetek ob 20.

Petek, 19. januarja: Zaprto.

Sobota, 20. januarja: »Gorenjski slavček«. Gostuje Josip Gostič. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Nedelja, 21. januarja: Ob 15: »Pri belem konjiku«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20: »Figarova svatba«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Dijaška predstava v dram. Danes popoldne ob 15 uprizori drama »Kozarec vode«, komedijo francoskega komediografa Scribea. Delo osvaja gledalca zlasti z duhovitostjo dialogov, in na zabaven način pokaže dvorne spletke za vladanja angleške kraljice Anne. Za to predstavo so cene globoko znizane, od 14 din navzdol, in je predstava namenjena v prvi vrsti dijaštvu, opozarjamo pa nanjo tudi ostalo občinstvo.

Shadow: »Hudičev učenec« je satira na zlagano meščansko moralo in etiko in daje gledalcu spoznanje, da je resnična etika lahko neodvisna od prepričanja ljudi in dogem, če živi v močnem človeku. Pri tej predstavi opozarjamo zlasti na svojevrstne, sočne ustvaritve različnih značajev, ki nam jih podajajo vsi sodelujoči z g. Janom v naslovni vlogi na čelu. Režijo igra ima dr. Bratko Kreft. V soboto zvečer ponovi drama to delo izven abonmaja po globoko znizanih cenah od 16 din navzdol.

Drama pripravila v režiji prof. Šesta veseloigro švedske pisateljice Helge Krog »Na prisojni strani«. Igrajo: Mira Danilova, Vida Juvanov, Polonca Juvanov, Kralj, Daneš, Jan in Jerman. Premiera bo prihodnji teden.

V soboto zvečer bo gostoval v operi naš ljubljani rojak Josip Gostič kot Franjo v Foersterjevem »Gorenjskem slavčku«, ki je najpopularnjšo slovensko operno delo. Na letošnja uprizoritev je v Zupanovi režiji in pod Neffatovim glasbenim vodstvom zabeležila po več letih zopet zelo lep uspeh, zato bo tem bolj zanimivo slišati v tenorski partiji še Gostića. Ostala zasedba običajna z Ribičevo, Španovo, Anžlovarjem, Zupanom, Modestom, Sančinom itd.

Trocki o svojem tovarišu Stalinu

»Ni Chamberlain tisti, ki se ga Stalin boji, pač pa Hitler!«

Ameriški list »Life« je pred kratkim objavil članek, ki ga je o Stalinu napisal njegov »tovariš« Lev Trockij. Napisan je ta članek predvsem zato, ker v njem boljše videti Lev Trockij sam potrjuje, da so imeli prav vsi tisti, ki so si o Stalinu že sami ustvarili svoje mnenje. Trockij je v njem odgrnil zagrinjalo, za katerim se je prikazala strahna duhovna revščina in nizkotalnost, ki je in ki še vlada v sovjetskih vrhovih. Članek vsebuje tudi nekaj čisto novih odkritij o Stalinovi osebnosti in je zato še prav posebno zanimiv. Pravi, celo, da je list »Life« plačal Trockemu za celih 10.000 dolarjev.

Nezaupljivost in dvom o vsakem človeku

Iz tega izhaja druga značilna poteza njegovega značaja — neverjetna nezaupljivost. S takšnim svojim prepričanjem je prišel Stalin v višjo duhovniško šolo v Tiflis, kjer je prebil pet let. Se danes ni znano, ali je prostovoljno odšel iz te šole, ali pa so ga vrgli iz nje. Brez dvoma pa je tu še bolj čutil zapostavljenost svojega »razreda« in tako se je končno izoblikoval njegov značaj. Razen nezaupljivosti se ga je zdaj oprjel še stalen dvom o vsakem človeku. Pokazal je tudi odlične sposobnosti, kako je treba izigravati svoje nasprotnike in jih med seboj spreti. Vsakogar, ki bi se mu uprl ali mu hotel kaj pojasniti, smatra za sovražnika za večne čase. V šoli se je seznanil z nauki Darwina in Marxa in je šel iz šole kot marksist. Bil je tedaj star 20 let. Njegovi prijatelji, ki so ga smeli imenovati Koba — to ime junaka neke domoljubne novele si je tudi našel — so povečini že pomrli. Postreljati jih je dal Stalin.

Nevaren agitator, nikjer doma, umazan ...

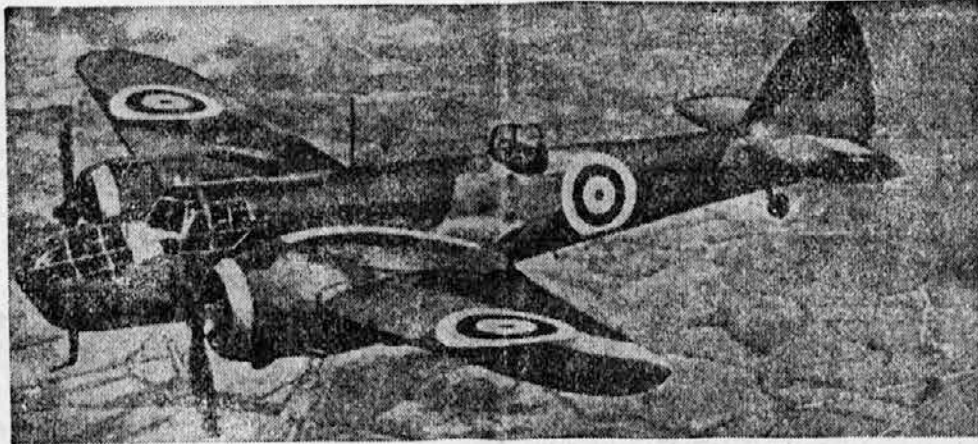
Stalin je pozneje stopil v neko tiskarno kot delavec. Kmalu nato se začel njegov glavni revolucionarni delovanje. Iz enega kavkaškega mesta je hitel v drugo. Večkrat so ga prijeli, zaprli ali pa izgnali. Ko je bil spet na svobodi, je nadaljeval tam, kjer je začel. Pa so ga spet prijeli in spet je romal v zapor. Nevarni agitator brez stalnega poklica in nikjer doma, zamazan, neumit in zanemaren.

Njegova revolucionarna pot je označena z intrigami, denunciacijami in policijskimi prišepetavanji. Res, da to govore tudi o številnih drugih, toda o nikomur si niso ta mnenja tako edina, kot o Stalinu. Leto dni je minulo, preden se je Stalin odločil pridružiti se boljševidom, ko je prišlo 1913 do razcepa med njimi in menjševiki. V tem času Lenin niti v enem pismu ne omenja Koba — Stalina.

Tudi leta 1905 ni bilo ničesar znanega o njem, verjetno zato — tako trdi njegov tovariš Trockij — ker je on

strokovnjak samo za zarote,

ne diši mu pa pogledati se iz oči v oči z ljudstvom. Ko je leta 1905 prišla velika reakcija carizma, se je delavsko gibanje moralo preseliti v podzemlje. Voditelji tega gibanja so postali atentatorji, ki so se posluževali dinamita in kamenja. Trockij pravi, da ni nič znanega, kaj je Stalin v tem času počel. Kjer je bil, njegovi politični nasprotniki pa govorijo, da je preva bomba, ki jo je vrgel Stalin. eksplozirala šte tedaj, ko je bilo treba v Tiflisu oprati poštni voz in ukrasti dr-

Angleško vojno letalo vrste »Bristol-Blenheim L«

žavni denar. Leta 1912 je stopil bolj na plan. Osrednji odbor ga je nerad videl, pri Leninu pa je užival veliko zaupanje. Leta 1913 so ga odpeljali v Sibirijo, kajti tudi njega je zadela roka revolucije. Bil je tam gori v vasi Kurejku vedno sam in je lovil ribe in divjačino, toda nikdar s puško, pač pa vedno na zanjko. Leta 1916 so ga poklicali na nabor, ni pa bil potrjen, ker ima levo roko pohabljeno, dva prsta na nogi pa zraščena.

Le on se ni naučil nobenega tujega jezika

Značilno je za Stalina — kar ne poudarja samo Trockij, pač pa tudi drugi — da se od vseh drugih revolucionarjev le on ni naučil nobenega tujega jezika, čeprav je prebil nad osem let po raznih temnicah v izgnanstvu. Nekoč se je v Bakuju začel učiti nemščine, pa je kmalu vrgel knjigo proč. Za časa svetovne vojne ni napisal ničesar, kar bi imelo kakikaj vrednosti. V Rusijo se je vrnil leta 1917 skupno s Kamenjevim. — V stranki se je takoj obrnil proti mlajšim, med drugimi tudi proti Molotovu, ker jih je smatral za prevelike levčarje ter se naslonil bolj na Kerenskoga. Po treh tednih pa ga je Lenin odstranil. Pojavili so se sposobnejši ljudje, s katerimi ni mogel tekmovali. Bil je vedno zamišljen, razglabljač in neodločen duh. Tak je bil in tak se je izkazal tudi v kitajski in španski državljanski vojni.

Veliko nasprotje v njegovem značaju je njegova silna ambicija, s katero njegova duševna revščina ni v prav nobenem razmerju. Stalin je vedno slabo razpoložen. V svojem življenju se je nešteto krat razočaral in padel. V zaporih je mnogo presedel z navadnimi zločinci, ne s političnimi kaznjenci.

Zasebno življenje

Stalin silno rad pije. Ko je nekoč Trockij dejal, da bodo na fronti zamerili, če zvedo, da v Kremlju toliko pijejo, mu je Stalin odvrnil: »Toda mi Kavkazci vendar ne moremo biti brez vina!« In Lenin mu je dal prav. Razen svojih stanovanj v Kremlju ima Stalin tudi krasen poletni dvorec v Gori, v katerem je nekoč stanoval Lenin. Značalno za Stalina je tudi to, da je Leninovo vdovo, čim je njen mož umrl, enostavno vrgel iz hiše in se sam vselil tja. V vsakem svojem stanovanju ima Stalin električen klavir, najraje pa posluša »Aldo«. Svoj čas so kuhali v Kremlju skupaj za vso Stalinovo rodbino, pozneje pa so začeli kuhati za Stalina posebej, ker se je zbal, da bi ga zastupili. Tudi s svojo rodbino postopa Stalin kot tring. Z nikomur v hiši se ne razgovarja. Okoli njega mora vladati grobna tišina. Med kosilom ga nihče ne sme ogovarjati. Po kosilu vedno zažge pipo in gleda skozi okno. Stalin se je dvakrat oženil, prvič leta 1903. Iz prvega zakona ima sina Jaša, ki je zdaj inženir v neki tovarni. Drugič se je poročil z inteligentnim dekletom Nadeždo Alilujevno. Umrla je pod skrivnostnimi okoliščinami po nekem prepiru z možem o vprašanju nasilne kolektivizacije, ki je — tudi Trockij to priznava — povzročila strahotno lakoto.

Hitlerja si je postavil za ogledalo

Med vsemi Trockijevimi ugotovitvami pa so gotovo najzanimivejše tiste, o Stalinovem odnosu do Hitlerja. »Stalina danes muči strah, ki ga je sam ustvaril. Posameznikov se ne boji, boji pa se ljudskih množic. To pojasnjuje tudi njegovo sedanjost zvezo s Hitlerjem. Pri Stalinu je treba računati tudi s tem, kar je nemogočega. Stalin se vojne boji in se je zato zvezel s Hitlerjem. Ve, da bi zveza z demokratičnimi državami pomenila gotovo zmago, ve pa tudi to, da bi v primeru vojne ruski narod vrgel raz sebe sedanji jarem. Po Stalinovem mnenju le zveza Berlin-Moskva-Tokio lahko prepreči vojno, v katero bi bili zapleteni Sovjeti.

MOLOTOV:

Ves svet je vpil, da lažem, ko sem trdil, da Finska ograja Rusijo. Zdaj mi bodo pa menda verjeli.

Ni Chamberlain tisti, ki se ga Stalin boji, pač pa Hitler. Hitler je tvorec velikega pokreta in njegove ideje, naj bodo kakršne koli, vendar združujejo milijone ljudi. Hitler je tisti, ki je zgradil današnjo Nemčijo, medtem ko je Stalina postavil na čelo sedanji uslovi Rusije.

Stalin je povprečen človek. On je dober taktik, ni pa strateg in nima zgodovinskega razgleda. Prav nič se ne zaveda svoje povprečnosti. Nobena stvar bolje ne dokazuje te povprečnosti, kot ne- vzdržna zavist do Hitlerja in tista neugasljiva žepa po slavi. Ko je bila v Nemčiji 1934 zadušena vstaja, je Stalin dejal o Hitlerju: »Da, to je pravi voditelj!« in od tedaj ga skuša posnemati v vsem. Kravna čistjenja v Rusiji, komedija z ustavo, vdor na Poljsko, za vse to je dal Stalinu pobude nemški zgled.

»Moskovska oligarhija ne bo mogla preživeti vojne,« končuje Trockij, »ker jo bo rusko ljudstvo odstranilo — Stalina in njegove tovariše!«

Pisan drobiž

Belgijska nogometna zveza je sklenila prepovedati vse reprezentativne tekme z vojskujočimi se državami, ki so bile določene, da se odigravajo v Belgiji. Zveza pa ni prepovedala reprezentativnih tekem belgijskega moštva v tujini.

Zaradi hudega mraza, ki je zadnje čase zavladal v Berlinu, je grozilo tu pomanjkanje premoga. Toda zdaj dovažajo v Berlin in okolice premog v normalnih količinah ter prodajalci lahko zadostijo zahtevam kupcev — tako poročajo Nemci.

Argentinska vlada je poslala častnika Julija Foca in Emilija Diaza, da spremljata admirala Byrda na njegovi poti na Južni tečaj. Oba častnika se bosta vkrcala na »Severnico« sredi februarja. Glavna njuna naloga bodo meteorološke in okeanografske raziskave. Ostala bosta z ekspedicijo tam do srede aprila.

Radio

Program radio Ljubljana

Petek, 19. jan.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 Solska ura: Po Norveškem (Jul. Sušteršič) — 12 Po naših stezah (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opold. koncert Radij. orkestra — 14 Poročila — 15 Zenska ura: O branilih (Zinka Mari) — 16.30 Komoral tri (plošče) — 16.40 Francosčina (dr. St. Leben) — 17 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Od Vodopisa do Lisic (razvoj) — 19.30 Književnost (Arsen Venclislo, Zgb) — 19.40 Objave — 19.50 Količek SPD: Smučišča v Kamniških planinah (P. Kunaver) — 20 Koncert lahke glasbe (Radij. orkester) — 21.10 Sonata: gdč H. Seifert, klavir: S. Kopore, predavanje — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Pisan šara (plošče).

Sobota, 20. jan.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Plošča za ploščo — pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Plošča za ploščo — pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes — 14 Poročila — 17 Otroška ura: a) Pravljice (Sonja Severjeva); b) Striček Matijček kramlja in prepeva — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za dolopust, igra Radijski orkester — 18.40 Lega in geopolitična struktura sloven ozemlja (dr. V. Bohinec) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Predavanje in inspekcije narod obrambe — 19.40 Objave — 20 O znanosti in umetnosti (dr. Al. Kuhač) — 20.30 Muzikanta Bog ne zapusti. Pisan večer. Besedilo pripravil Vlad. Golob, izvajajo člani rad. igral. družine — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna igra Radijski orkester.

Drugi programi

Petek, 19. januarja: Belgrad: 20.10 Vok. in ork. konc. — Zagreb: 20.30 Belgrad — Batistava: 20 Slovaško narodne — Sofija: 20.30 Bolgarska simf. gl. — Bernolinsten: 21.30 Beethovenov konc. — Budimpešta: 22.10 Cig. ork. — Bukarešta: 19.35 Opera — Stockholm: 21.10 Ork. konc. — Tral. Mitlen: 17 Pisan iz akademije — Cecillie — 22.30 Pisanje — Rim-Bar: 21.10 Simf. konc. — Florenca: 22 Valčki — Poste Parisien: 20.15 Ork. konc. — Sottens: 21 Ork. koncert.

A. G. Barrilli

DVE BEATRICI

Admiral je usmeril ladje proti temu otoku. Ko so divjaki, katere je imel na krovu, videli, da hoče pristati, so začeli kričati od strahu in ga prositi, naj krene drugam. Rekli so mu, da so prebivalci tega otoka zelo divji. Zatrjevali so, da so ljudje in da imajo eno samo oko eradi čela.

Kolumb se ni dal pregovoriti; šestega decembra je pristal na otoku, ki se je imenoval, kakor je izvedel pozneje, Haiti.

Zaliv, v katerem so pristali, je bil zelo velik; tu se je izlivala v morje precej velika reka. Ob obali je bilo videti pet velikih čolnov, a nobenega človeka ni bilo na epregled. Gotovo so se poskrili, ko so zagledali ladje.

Kolumb je velel nekaterim mornarjem, naj odvedejo na breg in skušajo najti kakšnega domačina. Našli so sledove ognjev, a ves trud, da bi vsaj od daleč zagledali kakšnega divjaka, je bil zaman.

Vrnili so se na ladje in odpuli proti drugemu zalivu, ki je bil nedaleč od prvega. Tudi tu se je izlivala v morje majhna reka.

Kolumb se je izkrcal s svojim moštvom. Utaborili so se na bregu in čakali, da se pojavijo kakšni domačini. A čakali so zastonj. Ko so si ogledovali bližnje okolice, je Damjan zagledal za nekim grmičjem gručo divjakov, ki pa je takoj zbežala. Namignil je nekaterim tovarišem, ki so bili v bližini in vsi so se spustili v dir za bežečimi. Divjakov ni ovirala obleka, zato so kmalu izginili zasledovalcem izpred oči. Le Damjan je imel srečo, da je ujel neko dekle. Hotela se mu je izviti, a on je ni izpustil, čeprav si je prizadeval, da jo je držal kolikor mogoče nežno. Prijazno ji je prigovarjal; seveda ona ni razumela njegovih besed, razen nekaterih, ki se jih je naučil od divjakov.

Odvedel jo je k admiralu. Ta jo je s pomočjo tolmačev pomiril. Še bolj pa so bile učinkovite nadvse lepe stvari, s katerimi jo je obdaril. Dal ji je steklene bisere, bakrene zvončke in prstane ter živo pisan plašč, ali bolje kos blaga, katerega si je ovila okoli života. Ko se je popolnoma pomirila, jo je admiral poslal k svojem. Naročil pa je enemu izmed tolmačev, naj jo spremlja in skuša priti v stik z drugimi domačini.

56

Damjan se je ponudil, da gre tudi on z njima. Admiral mu je rad dovolil. Tudi Kozma se je pridružil prijatelju.

Zenska je nezaupno pogledovala svoje spremljevalce, a tolmači so jo pomirili in bila je skoraj ponosna, da se s takšnim spremetvom in tako nalipana vrata med dvojce.

Ko so dospeli do naselbine, ki je bila mnogo večja od onih, ki so jih videli do takrat, so domačini že zbežali v goščavo. Zenska je namignila spremljevalcem, naj počakajo, sama pa se je s tolmačem podala v bližnje grmovje, kamor so se bili poekirili divjaki. Kmalu se je vrnila v spremstvu nekaterih domačinov, ki so se počasi bližali oboma tujcem. Ker so videli, da se jim prijazno smehljata, so postali vedno bolj pogumni. Polagoma so tudi drugi prišli iz gozda, in kmalu sta se Kozma in Damjan znašla sredi množice rdečih divjakov, ki so ju radovedno gledali. Ko se tu našli, so se pogledali v vase in jima prinesli razne darove, sadje, bombaž, okrašene loke in puščice ter nekaj kosčkov zlata. Damjanu pa je prinesla zenska, katero je obdaroval admiral, lepo zeleno papigo.

Ob povratku sta prijatelja poročala admiralu o vsem, kar sta doživela. Kolumb je bil zelo nezadovoljen, ker ni mogel najti onega bajno bogatega otoka, o katerem so pripovedovali divjaki. Vsi otoki, katere je obiskal, in bilo jih je že lepo število, so bili pravljeno lepi in izredno rodovitni. Domačini so skoraj brez truda dobili vse, kar so potrebovali za svoje preprosto življenje. Kolumb je sicer bil nadvse srečen, da je dosegel svoj cilj, da je odkril nov svet, o katerem je sanjal toliko let. Vedel je, da bodo osramočeni vsi, ki so ugovarjali njegovim trditvam. Vedel pa je tudi, da se kralj Ferdinand ne bo zadovoljil samo s tem, da mu ne bo dovolil nekaj otokov z revnimi divjaki. Gotovo pričakuje, da mu pripelje cel tovor zlata.

Ker je bilo vreme zelo neugodno, ni mogel potovati zelo daleč. Plul je ob obali otoka Haiti, od zaliva do zaliva. Povsod, kjer so bile naselbine, so domačini ob prvem pojavu ladij zbežali. Polagoma pa jih je Kolumb pridobil in navezal stike z njimi. Nekateri pogovarjali so bili tako pogumni, da so, obvaženi po drugih domačinih, ki so že spoznali tujce, prišli sami k admiralu na ladjo in prinesli s seboj razne darove. Kolumb je vsakega zelo prijazno sprejel in obdaril.

22. decembra se je približal admiralški ladij veliki čoln, v katerem je bilo večje število domačinov. Ko so prišli na krov, so s pomočjo tolmačev sporočili admiralu, da jih pošilja mogočen poglavar Guakanagari po imenu, s prošnjo, da bi s svojimi ladjami prišel v bližino njegove naselbine. Izročili so mu poglavarjeve darove: umetno izdelan

pas in leseno glavo, ki je imela oči, nos in ušesa iz zlata.

Zaradi neugodnega vremena Kolumb ni mogel ustreči poglavarjevi želji, zato je sklenil vrniti mu obisk.

»Don Rodrigo,« je dejal enemu izmed častnikov, »zdi se mi, da je ta poglavar eden izmed najuglednejših na tem otoku. Spodobi se, da mu vrnem obisk. Ali bi se mu hoteli v mojem imenu zahvaliti in nesti nekaj darov?«

»Rad izpolnim vaše povelje, gospod admiral,« je priklonil vsi dejal častnik.

Kolumb se je obrnil h Kozmu in Damjanu in jima dejal: »Razume se, da bosta vidva spremljala don Rodriga, ker sta takšnih potovanj že vajena.«

»Kakor ukazuje,« je odvrnil Kozma zase in za prijatelja, ki si je od zadovoljstva mel roke; kajti mnogo rajši je potoval po lepem otoku, kot pa, da bi se dolgočasil na ladji.

Odšli so nemudoma z Guakanagarijevimi odposlanci; pridružila sta se jima še dva mornarja in tolmač. Med veselim kramljanjem in občudovanjem naravnih krasot, jim je čas hitro minil in kaj kmalu so zagledali naselbino, kamor so bili namenjeni in ki je bila izredno velika. Hiše so bile sicer tudi tukaj lesene, a bolj velike kot drugod in zelo lično izdelane. Bile so enakomerno razvrščene in vsako je obdajal majhen vrtiček. Strehe so bile visoke in špičaste, tako da dež ni mogel prodreti v hišo; okna pa so bila narejena tik pod streho. Ulice naselbine so bile zelo široke, na sredi pa se je razprostiral prostori trg.

Ob prihodu odposlancev je vse prebivalstvo čakalo izven vasi. Da jih pozdravi. Ti domačini niso bili popolnoma brez obleke kakor drugi. Zenske so imele kratka krilca, moški pa so imeli le pas okrog ladij, zato pa so si bolj okrasili glavo. Lase so imeli zvezane v šop vrh glave in okrašene z raznobirnim perjem.

Poglavar Guakanagari pa jih je pričakoval na trgu, kjer je sedel na etolu iz bambusovih palic, sredi svoje družine, služabnikov in vojščakov, ki so stali etrumno, z orožjem v roki.

Ob pogledu na ta veličasten sprejem, so poslanci postali resni. Don Rodrigo je korakal prvi, na njegovi levisi, nekoliko bolj od zadaj pa je šel domačin-tolmač.

Ko so se približali, je poglavar vstal, stopil k don Rodrigu, si položil roko na srce in izpraševal:

»Ali si ti poglavar nebeskih sinov?«